

DIENST AAN DE ANDER

een bijbelse oriëntatie

ISRAËL

Wie nadenkt over de dienende positie van de kerk in de samenleving mag niet vergeten dat de Kerk van Christus wortelt in de wereld van het Oude Testament.

Hoe was de praktijk in die wereld vóór Christus?

Israël leefde als volk in een agrarisch - ambachtelijke cultuur, gestempeld door boeren en herders in de buitengebieden van kleine ommuurde steden. In zo'n cultuur was beschikbaarheid voor elkaar als burens onmisbaar. Gastvrijheid was regel.

In de kern van de Thora, de Tien Woorden, is naastenliefde naast de dienst aan de HEER van essentiële betekenis. *'Uw naaste is als uzelf.'*

Vanuit dit goddelijke gebod geeft de Thora tal van concretisering voor de dienst aan de ander.

De reikwijdte van het Hebreeuwse woord voor naaste is heel groot. Een naaste kan een vriend zijn (David en Jonathan), de geliefde (Hooglied), breder: de familieleden en volksgenoten. De naaste is, zo kan men op grond van vele teksten concluderen, degene die in de nabijheid is, die men tegenkomt, voor wie men vriendschappelijke gevoelens koestert. Maar ook degene die een beroep op je doet. En dat kan een vreemdeling of een vluchteling zijn.

In de bijbelse teksten en in de joodse traditie is 'naaste' weliswaar meestal beperkt tot volksgenoot, maar het ontbreekt toch niet aan uitingen van algemene menselijke liefde. Met nadruk wordt zorg voorgeschreven voor 'de vreemdeling en bijwoner.'

De Bijbel geeft frappante voorbeelden van belangeloze hulp aan anderen dan volksgenoten. Zo komt Abraham zijn gevangenen genomen burens – stadsvorsten - te hulp (Gen. 14), redt Elia een Sidonische vrouw van de hongerdood (1 Kon. 17:7vv.) en geneest Elisa een Syrische generaal van zijn melaatsheid (2 Kon. 5). Ook brengt hij gevangenen Syrische vijanden in veiligheid en geeft hun te eten (2 Kon. 6:18 - 23). Zelfs wanneer het volk in ballingschap leeft, spoort de profeet van de HERE het aan het goede te zoeken voor de stad Babel, al leven zij daar als allochtone minderheid (vgl. Jer. 29:7).

Toch, bij alle openheid naar vreemdelingen, wanneer vermenging dreigt met vreemde (heidense) smetten, worden de grenzen vastgesteld, soms op straffe wijze (vgl. Ezra 9 en 10). De omgang met vreemden, gasten zelfs, mag niet leiden tot

vervaging van het specifiek eigene: de verbondenheid met de HEER, geleefd en gevierd in de liturgie van tempel en synagoge. Niettemin was er beperkte gastvrijheid voor een niet-Jood die kennis wilde nemen van het geloof: vóór de tempel was een plein dat 'voorhof van de heidenen' werd genoemd. Daar was ook de buitenstaander welkom. Salomo bidt of vreemdelingen de weg naar Gods huis zullen vinden (1 Kon. 8:41vv.).

EVANGELIE

Het hoeft geen enkel betoog dat Jezus van Nazareth zich volstrekt open stelt en beschikbaar is voor de ander. Het Evangelie is vol van zijn mensenliefde. Die strekt zich allereerst uit naar zijn volksgenoten (Matt.15:24). Maar naast deze 'schapen' zijn er ook 'die niet uit deze schaapskooi komen' (Joh.10:16).

Hij identificeert zichzelf met mensen die in nood zijn en het criterium in het laatste oordeel zal zijn wat men voor hen aan meeleven en hulp al dan niet gedaan heeft (Matt.25).

Vincent van Gogh, De barmhartige Samaritaan

In zijn tijd op aarde is de discussie over 'wie is mijn naaste?' volop aan de gang. Jezus geeft zijn antwoord in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan: de naaste is degene voor wie ik zelf de naaste ben en die ik daadwerkelijk kan helpen. Het slachtoffer in de gelijkenis spreekt niet, maar doet een stilzwijgend beroep op de mens die hem ziet in zijn nood. Jezus tekent hier de grondhouding voor zijn volgelingen. De gelijkenissen zijn beeldverhalen van het beloofde koninkrijk. Inzet

voor de ander is bij Hem in volmaakte zin zichtbaar en is ook voor de hele wereld bestemd (Matth. 28:19v.). God heeft in Hem 'de wereld met zichzelf verzoend' (2 Kor. 5:18,19), vgl. 1 Joh. 2:2). Het heil is voor iedereen.

Gepubliceerd in WijkA4 Nieuwe Kerkgemeente Ede, 2015